

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) Kodas	Fakultetas	
Žurnalistikos teorija	Komunikacija ir informacija S 008	Komunikacijos	
Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS	Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS
Paskaitos		Konsultacijos	2 ECTS
Individualus	5 ECTS	Seminarai	

Dalyko anotacija

Dalyko turinys

Visuomenės informavimo priemonės: objektas, specifika, reikšmė. Visuomenės informavimo priemonių funkcijos ir jų kaita. Terminijos analizė Visuomenės informavimo įstatyme (1996–2016).

Visuomenės informavimo priemonių pliuralizmas ir įtaka globalizacijos procesų kontekste. Žiniasklaidos koncentracijos procesas pasaulyje ir Lietuvoje.

Periodinės žiniasklaidos veiksnys informaciniame kare. Spaudos laisvė ir jos taikymas įvairiuose visuomenės pažangos etapuose (Europoje XIX a.–XXI a.). Visuomenės pasitikėjimas žiniasklaida – visuomenei svarbių žinių pranešėju.

Visuomenės informavimo priemonių temų tvarkaraštis. Informacinės ir analitinės žurnalistikos balanso problema žurnalistikoje. Naujienų atrankos kriterijai. Naujiena tarp informacinės ir analitinės žurnalistikos. Šaltinių problema naujienose.

Žiniasklaidos vieta tarp kitų socialinių institutų (reitingo analizė) ir viešosios nuomonės formavimas.

Kritika periodinėje spaudoje: žanrai, objektyvumo problema, poveikio reikšmė.

Žurnalistikos samprata ir objektas. Žurnalistinio pranešimo ypatumai socialinės komunikacijos kontekste. Šiuolaikinės žurnalistikos konvergencija visuomenės informavimo priemonėse. Šiuolaikinės žurnalistikos vaidmuo brandinant pilietinę visuomenę.

Pilietinė žurnalistika: raidos ir funkcionavimo ypatumai. Pilietinės žurnalistikos apraiškos Lietuvoje. Tiriamosios žurnalistikos vaidmuo visuomenės gyvenimui. Komunikacijos pliuralizmo kontekstas: pramoginės ir informacinės žurnalistikos sklaidos ypatumai.

Žiniasklaidos subjektyvumo dilema ir žurnalistikos objektyvumo teorija. Teisės aktai, reglamentuojantys visuomenės informavimą: Lietuvos Respublikos įstatymų esmė ir svarbiausi susiję Europos Sąjungos dokumentai (Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva).

Naujienų agentūros: vaidmuo, įtaka šiuolaikinei žurnalistikai.

Interneto žiniasklaidos raidos bruožai Lietuvoje. Socialinių medijų įtaka žurnalistikai.

XX amžiaus pabaigos–XXI amžiaus pradžios Lietuvos visuomenės informavimo priemonių sistemos pokyčiai, jų santykis su pasaulio masinės komunikacijos sistemomis. Naujausi pokyčiai Lietuvos žiniasklaidos sistemoje. Vaizdo kūrimo ir pateikimo ypatumai, spaudos fotografijos kaitos ypatumai. Vaizdas internetinėje žurnalistikoje. Daugiaterpiškumo problema žurnalistikoje.

Pagrindiniai Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo principai, sąvokos, informacijos laisvę ir žurnalistų pareigas apibūdinantys straipsniai. Šaltinio apibrėžimas Įstatyme. Žurnalistikos (visuomenės informavimo) etika ir jos ypatumai Lietuvos žiniasklaidoje. Teisinės žurnalistų etikos reguliavimo sąlygos Lietuvoje.

Žiniasklaidos ekonomika ir vadyba. Žiniasklaidos organizacijos, modeliai ir veiksniai. Žurnalistų profesija žiniasklaidos versle: verslo įtakos žurnalistikai problema.

Studijų metodai

1. Individualios konsultacijos su dalyką kuruojančiais dėstytojais.
2. Individualus mokslinės literatūros studijavimas ir mokslinio referato rengimas pagal dalyką kuruojančių dėstytojų suformuluotus klausimus.

Vertinimo metodai			
1. Mokslinis referatas (30 000–40 000 spaudos ženklų) dalyką kuruojančių dėstytojų suformuluotų klausimų pagrindu.			
2. Diskusija žodžiu mokslinio referato pagrindu.			
Pagrindinė literatūra			
ALIA, Valerie. <i>Media ethics and social change</i> . Edinburgh, 2004. 229 p.			
BULL, Andy. <i>Multimedia journalism: a practical guide</i> . London; New York, 2010. 491 p.			
BEZANSON, Randall P. <i>How free can the press be?</i> Urbana; Chicago, 2008. 258 p.			
BOYD, Andrew. <i>Broadcast journalism: techniques of radio and television news</i> . Oxford, 2001. 442 p.			
BURGH, Hugo de. <i>Investigative journalism</i> . London; New York, 2008. 402 p.			
DENNIS, Everette; MERRILL, John C. <i>Pokalbiai apie žurnalistiką</i> . Vilnius, 1997. 22 p.			
<i>Digital radio in Europe: technologies, industries and cultures</i> / Brian O'Neill [et al.]. Bristol; Chicago, 2010. 248 p.			
HALLIN, D. C.; MANCINI, P. <i>Comparing Media Systems – Three Models of Media and Politics</i> . Cambridge University Press, 2004. 342 p.			
IORIO, Sharon Hartin. <i>Qualitative research in journalism: taking it to the streets</i> . London, 2004. 238 p.			
JASTRAMSKIS, Deimantas. Lietuvos žiniasklaidos sistemos modelio bruožai. <i>Informacijos mokslai</i> , 2011, t. 55, p. 52–70.			
MANOVICH, Lev. <i>Naujųjų medijų kalba</i> . Vilnius, 2009. 470 p.			
MARCINKEVIČIENĖ, Rūta. <i>Žanro ribos ir paribiai. Spaudos patirtys</i> . Vilnius, 2008. 303 p.			
<i>Medijos, žiniasklaida, žurnalistika tradicinėje ir tinklaveikos visuomenėje</i> (red. Ž. Pečiulis). Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2012. 364 p.			
MUHLMANN, Géraldine. <i>A political history of journalism</i> . Cambridge, 2008. 296 p.			
McQUAIL, Denis. <i>McQuail's Mass Communication Theory</i> . London, 2010. 632 p.			
McQUAIL, Denis. <i>Journalism and society</i> . Los Angeles, 2013. 244 p.			
MEŠKAUSKAITĖ, Liudvika. <i>Žiniasklaidos teisė</i> . Vilnius, 2018. 476 p.			
MEŠKYS, Kęstutis. <i>Kaip valdyti medijas: audiovizualinių projektų prodiusavimo pagrindai</i> . Vilnius, 2010. 275 p.			
PEČIULIS Žyngintas. <i>Bokštą gaubianti paslaptis. Televizijos medijos radimasis Lietuvoje</i> . (The Secret Shrouding The Tower. The Emergence Of TV Media In Lithuania). Monografija. Vilniaus universiteto leidykla. 2018. 364 p.			
PEČIULIS, Žyngintas. Digital era: from mass media towards a mass of media. <i>Filosofija. Sociologija</i> , 2016. T. 27. Nr. 3, p. 238–246.			
PEČIULIS, Žyngintas. <i>Iki ir po televizijos. Žvilgsnis į XX amžiaus audiovizualinės masinės komunikacijos fenomeną</i> . Vilnius, 2007. 256 p.			
RANDALL, David. <i>Universalus žurnalistas</i> . Vilnius, 2005. 222 p.			
VAIŠNYS, Andrius. Dienoraščio žanras žurnalistinės kaitos dramose. <i>Žurnalistikos tyrimai</i> , 2010, nr. 3, p. 191–207. Prieiga per internetą: http://www.vu.lt/leidyba/lt/mokslo-zurnalai/zurnalistikos-tyrimai .			
VINOGRADNAITĖ, Inga. <i>Kalbėjimas paraštėse: alternatyvios viešosios erdvės Lietuvoje</i> . Vilnius, 2009. 231 p.			
VOS, Tim P. <i>Journalism</i> . Walter de Gruyter Incorporated, 2018. 601 p.			
WALTON, Douglas. <i>Media argumentation: dialectic, persuasion and rhetoric</i> . Cambridge, 2007. 386 p.			
Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	Mokslo laipsnis	Pedag. vardas	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Andrius Vaišnys	Dr.	Prof.	Vaišnys, Andrius. Kai kurie informacinės politikos

(koordinuojantis dėstytojas)		<p>bruožai 1990 - 1992 m. periodinės žiniasklaidos aspektu = Some features of information politics in 1990–1992 in terms of periodical media // <i>Istorija</i>. Kaunas : Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademija. ISSN 1392-0456. eISSN 2029-7181. 2022, t. 128, Nr. 4, p. 79–122. DOI: 10.15823/istorija.2022.128.4.</p> <p>Vaišnys, Andrius. Metody KGB litewskiej SRR w Polsce: więzy pokrewieństwa I zainteresowania naukowe jako pomoc w gromadzeniu informacji na temat stosunku do „Solidarności” // <i>Studia Wschodnioeuropejskie</i>. Warszawa : Uniwersytet Warszawski. ISSN 2450-0267. 2022, Nr. 17, p. 44–58. Prieiga per internetą: <http://swe.uw.edu.pl/Nr%2017.pdf>.</p> <p>Vaišnys, Andrius. Lithuania’s demarcation of information from Poland’s Solidarity Movement in 1980–1981 // <i>Studia medioznawcze</i>. Warszawa : Uniwersytet Warszawski. ISSN 2451-1617. 2021, t. 22, Nr. 2, p. 908–923. DOI: 10.33077/uw.24511617.sm.2021.2.650.</p> <p>Vaišnys, Andrius. Transformation of communist media content and public space according to the discourse ‘39Pact: exiting the “Labyrinth” as an act of communication // <i>Informacijos mokslai</i>. Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla. ISSN 1392-0561. eISSN 1392-1487. 2020, t. 90, p. 53–79. DOI: 10.15388/Im.2020.90.50.</p> <p>VAIŠNYS, Andrius. <i>Žurnalistikos potvynis: Lietuvos žiniasklaidos sistemos kaita 1986–1990</i>. Vilnius : Vaga, 2020. 480 p. ISBN 9785415025831.</p> <p>VAIŠNYS, Andrius. <i>Gražinos Ručytės pianissimo : branda ir sklaida antiformalistinio rojuko metais / monografija</i>. Vilnius : Vaga, 2019. 234 p. ISBN 9785415025626.</p>
Deimantas Jastramskis	Dr.	Doc. <p>JÕESAAR, Andres; ROŽUKALNE, Anda; JASTRAMSKIS, Deimantas. Trust in public service media in the Baltic states // <i>Journal of Baltic studies</i>. Portland : Routledge Taylor & Francis Group. ISSN 0162-9778. eISSN 1751-7877. 2022, vol. 53, iss. 4, p. 587–611. DOI: 10.1080/01629778.2022.2127816.</p> <p>KÕUTS-KLEMM, Ragne; ROŽUKALNE, Anda; JASTRAMSKIS, Deimantas. Resilience of national media systems: Baltic media in the global network environment // <i>Journal of Baltic studies</i>. Portland : Routledge Taylor & Francis Group. ISSN 0162-9778. eISSN 1751-7877. 2022, vol. 53, iss. 4, p. 543–564. DOI: 10.1080/01629778.2022.2103162.</p> <p>ŠUMINAS, Andrius; JASTRAMSKIS, Deimantas. The importance of media literacy education: How Lithuanian students evaluate online news content credibility // <i>Central European journal of</i></p>

		<p><i>communication</i>. Wrocław : Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego. 2020, t. 13, Nr. 2(26), spec. issue, p. 230–248. ISSN 1899-5101. DOI: 10.19195/1899-5101.13.2(26).5.</p> <p>JASTRAMSKIS, Deimantas. The denationalization and agencification of net neutrality policy in Lithuania // <i>Medijska istraživanja: znanstveno-stručni časopis za novinarstvo i medije</i>. Zagreb : Naklada Medijska istraživanja. ISSN 1330-6928. eISSN 1846-6605. 2019, vol. 25, no. 2, p. 29–43. Prieiga per internetą: <http://www.mediaresearch.cro.net/files/pdf/vol25-br2/02_jastramskis.pdf>.</p> <p>JASTRAMSKIS, Deimantas. <i>Žiniasklaidos politika Lietuvoje</i>. Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla, 2019. 232 p. ISBN 9786090702154. eISBN 9786090702161.</p>
<p>Patvirtinta Socialinių mokslų srities Komunikacijos ir informacijos krypties Doktorantūros komitete 2023 m. lapkričio 20 d., protokolo Nr. (7.17 E) 15600-KT-545</p>		
<p>Komiteto pirmininkė prof. dr. Aušra Navickienė</p>		